

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ปัจจุบันความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีและการสื่อสารมีการเปลี่ยนแปลงมากมายที่โดยรวมเรียกว่าเป็นยุคโลกาภิวัตน์ หรือ โลกาไร้พรมแดน (Globalization) ผู้คนสามารถรับรู้ข่าวสาร มีการแลกเปลี่ยนข้อมูลได้โดยง่ายและรวดเร็ว การติดต่อเชื่อมโยงกัน ระหว่างประเทศหนึ่งไปยังอีกประเทศหนึ่งสามารถกระทำได้สะดวกและรวดเร็ว เปรียบเสมือนว่าเป็นเพียงหมู่บ้านเดียวกัน โดยมีความก้าวหน้าทางข้อมูลข่าวสารเข้ามาเป็นตัวแทนของสัญลักษณ์แห่งยุคสมัย จนบางครั้งมีคนเรียกยุคนี้ว่าเป็นยุคข้อมูลข่าวสาร ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงด้านต่างๆ อย่างกว้างขวางและรวดเร็วในระดับโลก (ไพโรจน์ ภูมิประดิษฐ์, 2551) จากความก้าวหน้าด้านเทคโนโลยีได้ทำให้การคมนาคมขนส่งมีความสะดวกปลอดภัยมากขึ้น ส่งผลให้ผู้คนมีการเดินทางไปยังต่างประเทศมากขึ้นทุกปีไม่ว่าจะเดินทางไปทำธุรกิจ การค้าขาย การท่องเที่ยว การศึกษา หรือการอบรมสัมมนาแลกเปลี่ยนความรู้ซึ่งกันและกัน การเดินทางไปยังต่างถิ่นหรือต่างประเทศไม่ว่าจะเป็นการอาศัยอยู่แบบชั่วคราวหรือแบบถาวร ผู้คนเหล่านั้นย่อมต้องมีการปรับตัวในหลายๆ ด้าน เพื่อให้เข้ากับสังคมและเศรษฐกิจรวมทั้งประเพณีวัฒนธรรมของประเทศนั้นๆ

ประเทศต่างๆ มีความแตกต่างกันทั้งลักษณะภูมิประเทศ ลักษณะภูมิอากาศ ทรัพยากรธรรมชาติ และพลเมือง ทำให้แต่ละประเทศมีปัจจัยด้านสังคม เศรษฐกิจ ประเพณีและวัฒนธรรมที่ไม่เหมือนกัน ซึ่งเป็นเงื่อนไขนำไปสู่ความสามารถในการหาวัตถุดิบ การผลิตอาหาร ตลอดจนวิธีการประกอบอาหารที่แตกต่างกันอีกทั้งยังทำให้อาหารของคนประเทศนั้นๆ มีเอกลักษณ์ที่แตกต่างกันออกไป ส่งผลให้เกิดความเชื่อ ข้อห้าม หรือข้อปฏิบัติเกี่ยวกับการปรุงและการบริโภคอาหารที่ไม่เหมือนกัน ดังนั้นการที่ผู้คนต้องเดินทางไปยังต่างถิ่น ต่างที่อยู่อาศัยจากเดิมของตน เช่น การเดินทางไปอาศัยอยู่ในต่างประเทศเป็นเวลานาน ต้องมีการปรับตัวเพื่อให้สามารถดำรงชีวิตได้อย่างสะดวกและมีความสุข โดยเฉพาะการปรับตัวด้านสังคมและเศรษฐกิจที่เกี่ยวกับปัจจัยการบริโภคอาหาร เนื่องจากอาหารเป็น 1 ใน ปัจจัย 4 ที่สำคัญในการดำรงชีวิตของมนุษย์ และคนต้องบริโภคอาหารอย่างน้อยวันละ 3 มื้อ (สิริพันธุ์ จุลรังคะ, 2545) ส่วนวิธีการบริโภคอาหารเป็นอย่างไรมีรสชาติ เปรี้ยว หวาน มัน เค็ม ขม หรือเผ็ด แล้วแต่ความนิยม ความชอบของคนในประเทศนั้นๆ ตามวิธีการปรุงที่แตกต่างกันออกไป (จุนดั่ง เบนโตะ, 2552)

การบริโภคอาหารนั้น หากมีการปูพื้นฐานจากครอบครัวที่ดีตั้งแต่เกิดจนเข้าสู่วัยเด็ก วัยรุ่น และวัยผู้ใหญ่ ได้รับประโยชน์จากสารอาหารครบถ้วนเหมาะสมตามแต่ละช่วงของวัยจะก่อให้เกิดผลดีต่อสุขภาพร่างกายนำมาซึ่งการมีภูมิคุ้มกันที่ดี แต่ในทางตรงกันข้ามหากคนเรามีนิสัยการบริโภคอาหารที่ไม่ถูกต้องไม่มีการพิจารณาเลือกอาหารที่ดีมาบริโภค เลือกบริโภคอาหารที่ไม่เหมาะสม เช่น บริโภคอาหารที่มีแต่ไขมันมากเกินไปหรือมีรสหวานจัด มีน้ำตาลมากเกินไปก็อาจเป็นการนำโรคร้ายมาสู่ตนเองก่อให้เกิดผลเสียต่อสุขภาพได้ สำหรับคนเรานั้นถ้าไม่มีการเปลี่ยนแปลงที่อยู่อาศัยใหม่ ยังคงอยู่กับสภาพแวดล้อมเดิม ธรรมชาติและวัฒนธรรมเดิม ร่างกายก็จะไม่มีการเปลี่ยนแปลงไปจากเดิมมากนัก แต่ถ้าคนเรามีการเปลี่ยนแปลงที่อยู่ใหม่ สภาพแวดล้อมใหม่ ธรรมชาติและวัฒนธรรมใหม่ที่แตกต่างไปจากเดิมย่อมมีการเปลี่ยนแปลงไปตามสภาพแวดล้อมใหม่ที่เกิดขึ้นและอาจต้องทำการเปลี่ยนแปลงในเรื่องอาหารการบริโภค เช่น รับประทานอาหารที่มีการเปลี่ยนแปลงสถานที่การทำงานไปอยู่ต่างพื้นที่หรือต่างประเทศ ก็จะมีสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไปจากเดิม ทั้งด้านประเพณี วัฒนธรรม และการบริโภคอาหาร (ประหยัด สายวิเชียร, 2547)

ปัจจุบันการคมนาคมสะดวกรวดเร็วทำให้การติดต่อสื่อสารกับวัฒนธรรมอื่นและรู้จักวัฒนธรรมอื่นที่นอกเหนือจากวัฒนธรรมของตนเองมากขึ้น โอกาสของการเคลื่อนย้ายวัฒนธรรมระหว่างกลุ่มและระหว่างประเทศมีมากขึ้นตามไปด้วยซึ่งการเคลื่อนย้ายทางวัฒนธรรมในที่นี้หมายถึงวัฒนธรรมจากสังคมหนึ่งได้มีการเคลื่อนย้ายไปยังอีกสังคมหนึ่ง ทั้งโดยเจตนาและไม่เจตนาของผู้เป็นเจ้าของวัฒนธรรม ในอดีตการเคลื่อนย้ายทางวัฒนธรรมที่เกิดขึ้นเด่นชัดจากกรณีการค้าอาณานิคม แต่ปัจจุบันอำนาจและอิทธิพลทางเศรษฐกิจ รวมถึงสื่อและเทคโนโลยีได้กลายเป็นปัจจัยสำคัญสำหรับประเทศที่มีอำนาจทางเศรษฐกิจใช้ขยายตลาดการค้าเพื่อดำรงความมีเสถียรภาพของการเป็นประเทศมหาอำนาจทางเศรษฐกิจ ขณะเดียวกันประเทศที่ยังไม่มีความเข้มแข็ง ทางเศรษฐกิจต้องการมีความสัมพันธ์ (ทางเศรษฐกิจ) กับประเทศที่มีอำนาจทางเศรษฐกิจ ดังนั้นการเคลื่อนย้ายทางวัฒนธรรมในปัจจุบันจึงได้เปลี่ยนมาอยู่ในรูปแบบของการค้าข้ามชาติ การท่องเที่ยวและการศึกษาเป็นสำคัญจากการที่โลกยุคปัจจุบันได้พัฒนาไปสู่สังคมสารสนเทศถึงแม้ว่าคนเราไม่มีการเดินทางติดต่อไปมาระหว่างกันแต่ผู้คนยังสามารถติดต่อ สื่อสารหรือรับรู้ข่าวสารและสาระจากวัฒนธรรมของอีกฝ่ายหนึ่งได้โดยผ่านทางระบบสื่อสารที่ทันสมัย ได้แก่ โทรศัพท์ อินเทอร์เน็ตหรือโทรทัศน์ระหว่างประเทศ ดังนั้นจึงอาจกล่าวได้ว่าระบบสื่อสารเป็นปัจจัยสำคัญในการเร่งให้เกิดการเคลื่อนย้ายทางวัฒนธรรมในอัตราที่เร็วและขยายพื้นที่ออกไปกว้างมากขึ้นใหญ่ขึ้นไม่เว้นแม้เศรษฐกิจการท่องเที่ยวในโลก สังคมเครือข่ายออนไลน์ (นิศากร ทองนอก, 2551)

จากสถิติคนไทยที่เดินทางไปยังต่างประเทศในปี พ.ศ. 2553 ประมาณ 5.2 ล้านคน เพิ่มขึ้นจากปี พ.ศ. 2552 ประมาณ 5 แสนคน จากตัวเลขดังกล่าวแสดงให้เห็นว่าคนไทยเดินทางไปยังต่างประเทศเพิ่มขึ้นซึ่งสถิติประเทศที่คนไทยเดินทางไปมากที่สุดคือ ประเทศเกาหลีใต้ รองลงมาคือ ญี่ปุ่นและฮ่องกง ตามลำดับ ถึงแม้ว่าคนไทยจะเดินทางไปยังต่างประเทศมากขึ้นในทางตรงกันข้ามชาวต่างชาติก็เดินทางเข้ามาท่องเที่ยวและอาศัยอยู่ในประเทศไทยเพิ่มมากขึ้นเช่นกัน ดังนั้นการที่มีคนไทยจำนวนหนึ่งมีความจำเป็นต้องเข้าไปอาศัยอยู่ในต่างประเทศเป็นเวลานาน เพื่อทำธุรกรรมบางอย่างโดยหนึ่งนั้น จึงต้องมีการปรับตัวให้เข้ากับสังคมเศรษฐกิจ ประเพณี วัฒนธรรมของประเทศนั้นๆ ด้วยเช่นกัน โดยเฉพาะเรื่องการบริโภคอาหาร (สมาคมไทยบริการท่องเที่ยว, 2554)

สำหรับในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ประเทศฟิลิปปินส์เป็นประเทศที่มีน้ำมาก เพียงพอเหมาะสำหรับธุรกิจที่ต้องการน้ำเป็นส่วนประกอบหลักลักษณะภูมิประเทศประกอบไปด้วยเกาะประมาณ 7,107 เกาะ มีอากาศร้อนชื้น ฤดูฝนมีพายุและมรสุมจำนวนมากสังคมของคนฟิลิปปินส์เป็นผลพวงมาจากอดีตที่เคยมีความเป็นอยู่แบบง่าย ๆ กลายเป็นประเทศที่ประชาชนนับถือศาสนาคริสต์นิกายโรมันคาทอลิกมากกว่า ร้อยละ 90 สังคมมีความใกล้ชิดกันในครอบครัว มีระบบพ่อแม่อุปถัมภ์ผู้ที่ได้รับการอุปถัมภ์ต้องสำนึกในบุญคุณของผู้อุปถัมภ์ซึ่งเป็นผลสืบเนื่องมาจากการปกครองของชาวสเปนที่ปกครองประเทศฟิลิปปินส์เป็นเวลาประมาณกว่า 400 ปี ภายหลังจากประกาศอิสรภาพจากสเปนแล้วประเทศฟิลิปปินส์ยังคงอยู่ภายใต้การปกครองของสหรัฐอเมริกาอีกเป็นเวลาเกือบ 50 ปี (เสิดา สอนสี, 2545) จากการที่ประเทศฟิลิปปินส์มีลักษณะอากาศร้อนชื้นที่คล้ายกับประเทศไทยทำให้มีวัตถุดิบในการปรุงและประกอบอาหารบางส่วนที่คล้ายคลึงกันต่างกับที่ประเทศฟิลิปปินส์เคยตกเป็นอาณานิคมของประเทศสเปน และสหรัฐอเมริกานั้น ทำให้การประกอบอาหารยังคงได้รับอิทธิพลจากประเทศทั้งสอง สำหรับวัตถุดิบที่ใช้ในการปรุงและประกอบอาหารคล้ายกับประเทศไทย ได้แก่ ตะไคร้ ขิง กระเทียม หอมหัวใหญ่และข้าวสาร เป็นต้น จากการที่มีวัตถุดิบบางอย่างที่คล้ายกันอาหารฟิลิปปินส์และอาหารไทยจึงมีรูปร่างหน้าตาและรสชาติที่คล้ายกัน แตกต่างกันที่อาหารฟิลิปปินส์มีรสหวาน และมันมากกว่าของไทย ซึ่งอาหารไทยจะเน้นรสเผ็ดและเข้มข้นกว่า (สำนักงานส่งเสริมการค้าในต่างประเทศ ณ กรุงมะนิลา, 2554)

ปัจจุบันแม้ว่าคนไทยไม่นิยมเดินทางไปประเทศฟิลิปปินส์เพื่อการท่องเที่ยวมากนัก แต่ในด้านธุรกิจมีหลายบริษัทของไทยที่เข้าไปเปิดดำเนินการด้านการค้าและการลงทุน ซึ่งบริษัทในเครือเจริญโภคภัณฑ์อาหารเป็นบริษัทหนึ่งจากบริษัทเอกชนไทย ที่ได้เข้าไปดำเนินงานด้านการค้าและการลงทุนในธุรกิจอาหาร ทั้งนี้การที่คนไทยบางกลุ่มได้มีโอกาสไปทำงานในประเทศฟิลิปปินส์นั้น ทำให้กลุ่มคนเหล่านี้มีการปรับตัวหลายๆ ด้าน รวมทั้งในด้านของการบริโภคอาหาร ซึ่งถือได้ว่ามีความจำเป็นอย่างยิ่งต่อการดำรงชีวิตในแต่ละวันดังนั้นผู้บริหาร เจ้าหน้าที่และพนักงานที่เป็นคนไทยจึงต้อง

มีการปรับเปลี่ยนการดำรงชีวิตของตนให้เข้ากับสภาพความเป็นอยู่ใหม่ทั้งสภาพภูมิประเทศ สภาพอากาศ สังคม ประเพณีและวัฒนธรรม โดยเฉพาะการบริโภคอาหาร ด้วยเหตุนี้ผู้ศึกษาจึงสนใจศึกษาถึงปัจจัยด้านสังคมและเศรษฐกิจที่มีผลต่อการบริโภคอาหารของพนักงานคนไทยที่ทำงานใน บริษัท เจริญโภคภัณฑ์อาหาร จำกัด ดังกล่าว

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยด้านสังคมและเศรษฐกิจที่มีผลต่อการบริโภคอาหารของคนไทยที่ทำงานในบริษัท เจริญโภคภัณฑ์อาหาร จำกัด ประเทศฟิลิปปินส์

ขอบเขตการศึกษา

ขอบเขตด้านประชากร ประชากรที่ศึกษาครั้งนี้ คือ พนักงานคนไทยที่ทำงานในประเทศฟิลิปปินส์ ของบริษัท เจริญโภคภัณฑ์อาหาร จำกัด ซึ่งประกอบธุรกิจด้านการเกษตรและอุตสาหกรรม โดยต้องอยู่อาศัยในประเทศฟิลิปปินส์ตั้งแต่ 6 เดือนขึ้นไป จำนวน 36 คน

ขอบเขตด้านเนื้อหา ในการศึกษาครั้งนี้ทำการศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยด้านสังคมและเศรษฐกิจที่มีผลต่อการบริโภคอาหารของคนไทยที่ทำงานในบริษัท เจริญโภคภัณฑ์อาหาร จำกัด ประเทศฟิลิปปินส์ ประกอบด้วย

1. การบริโภคอาหาร ได้แก่ การปฏิบัติเกี่ยวกับการบริโภคอาหาร 5 หมู่ เครื่องดื่ม ขนมและอาหารว่าง รวมทั้งมื้ออาหารที่บริโภค
2. ปัจจัยด้านสังคม ได้แก่ ครอบครัว วัฒนธรรมอาหาร ที่พักอาศัย สภาพแวดล้อม และการปรุงอาหาร และปัจจัยด้านเศรษฐกิจ คือ รายได้และค่าครองชีพ

นิยามศัพท์เฉพาะ

ปัจจัยด้านสังคมที่มีต่อการบริโภคอาหาร หมายถึง ครอบครัว วัฒนธรรมอาหาร ที่พักอาศัย สภาพแวดล้อมและการปรุงอาหารของกลุ่มคนไทยที่ทำงานในบริษัท เจริญโภคภัณฑ์อาหาร จำกัด ประเทศฟิลิปปินส์

ปัจจัยด้านเศรษฐกิจที่มีต่อการบริโภคอาหาร หมายถึง รายได้และค่าครองชีพของคนไทยที่ทำงานในบริษัท เจริญโภคภัณฑ์อาหาร จำกัด ประเทศฟิลิปปินส์

การบริโภคอาหาร หมายถึง การปฏิบัติเกี่ยวกับการบริโภคอาหารที่พนักงานกระทำ ประกอบด้วยความถี่ในการรับประทานอาหาร 5 หมู่ เครื่องดื่ม ขนมและอาหารว่าง มื้ออาหารที่บริโภค

คนไทยที่ทำงานในฟิลิปปินส์ หมายถึง คนไทยที่เป็นพนักงานในบริษัท เจริญโภคภัณฑ์
อาหาร จำกัด ประเทศฟิลิปปินส์ ที่มีระยะเวลาอยู่อาศัย ณ ประเทศฟิลิปปินส์ นานกว่า 6 เดือนขึ้นไป

ประโยชน์ที่ได้รับจากการศึกษา

จากการศึกษาเรื่องปัจจัยด้านสังคมและเศรษฐกิจที่มีผลต่อการบริโภคอาหารของคนไทยที่
ทำงานในบริษัท เจริญโภคภัณฑ์อาหาร จำกัด ประเทศฟิลิปปินส์ ได้รับประโยชน์ ดังนี้

1. ได้ข้อมูลวัฒนธรรมการบริโภคอาหารของคนไทยในต่างประเทศ
2. เป็นแนวทางสำหรับผู้สนใจศึกษาปัจจัยอื่นๆที่มีผลต่อการบริโภคอาหารต่อไป

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved